

Lektorský posudek na text

Mgr. Michal Zourek: *Checoslovaquia y el Cono Sur 1945–1989*

Magistr Michal Zourek ve svém textu analyzuje politické, ekonomické a kulturní vztahy mezi Československem a třemi nejjihněji položenými latinskoamerickými zeměmi, Argentinou, Chile a Uruguayí, v letech 1945 až 1989. A činí tak mimořádně systematickým způsobem, když pečlivě rozděluje svůj text do logických oddílů a pododdílů. Na nejvyšší hierarchii teritoriálně: Československo a Latinská Amerika, ČS a Argentina, ČS a Chile, ČS a Uruguay, v rámci teritoriálních oddílů pak chronologicky do pododdílů: v případě Argentiny fázovaných po etapách 1945-59, 1959-1973, 1973-76, 1976-83, 1983-89, u Chile: 1945-52, 1952-64, 1964-70, 1970-73, 1973-89, u Uruguaye pak 1945-73, 1973-89. Každý jednotlivý teritoriálně-chronologický pododdíl je potom uvozen kapitolkou o předchozí tradici vzájemných vztahů. Autor ovšem není zaslepeným positivistským systematikem, který na oltář řádu obětuje životnost a tudíž i smysluplnost svého výkladu. Svědčí o tom jak jeho poznámka ze s. 20: „Soy consciente de que esta división no es idónea, ya que no siempre se puede clasificar estrictamente un contacto en uno de estos tres grupos. Por lo tanto las partes se combinan en algunos lugares.“, tak samotný text práce.

V Úvodu autor konstatuje, že dosavadní studium vztahů mezi Českými zeměmi a Latinskou Amerikou se soustředovalo převážně na starší historické periody, na činnost misionářů, na českou migraci do oblasti a také na percepci tématu Latinské Ameriky v české společnosti. Neprobádáno zůstává především období po druhé světové válce, s výjimkou publikovaných (či připravovaných) monografií o českých vztazích s Kubou a Guatemalou, v obojím případě navíc v poměrně limitovaném časovém rozpětí. Z tohoto pohledu představuje text kolegy Zourka nepochybně velký a originální přínos, neboť pokrývá hned tři latinskoamerické země, a to v téměř půlstoletém vývojovém rozpětí. Jako druhý faktor, zasluhující respekt a ocenění, bych uvedl autorův metodologický „posun“, kdy na rozdíl od tradiční snahy o hledání jakési specifčnosti česko-latinskoamerických vztahů se pokouší o širokou zahraničněpolitickou kontextualizaci tématu, zejména pak při vědomí, do jaké míry byla v období komunismu československá zahraniční politika kontrolována, pokud ne přímo řízena z Moskvy, a musela se tudíž pohybovat v poměrně úzkých mantinelech stanovených v zahraničněpolitické oblasti pro celý východní blok.

Oceňuji rovněž schopnost (a ochotu) autora distancovat se explicitně od své potenciální „objektivity“: „Soy consciente de que mi punto de vista de la problemática no es,

ni puede ser, completamente equilibrado. La mayoría de las fuentes es de procedencia checa y su interpretación está determinada por mi origen checo.” (s. 16), která svědčí jak o intelektuální vyspělosti, tak o skutečné historiografické poctivosti a erudici.

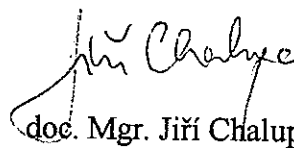
Nejcennější na práci je podle mého mínění fakt, že autor dlouhodobě a systematicky pracoval s obrovským množstvím pramenného materiálu pocházejícího z nejrůznějších zdrojů (detailnější výčet navštívených archivů na s. 17). Tento základní materiál je analyzován a interpretován s pomocí rozsáhlé a kvalitní sekundární literatury a vhodně doplněn o texty memoárového charakteru, což vše dohromady vytváří skutečně podrobný a plastický obraz vzájemných česko-latinskoamerických vztahů.

Několik poznámek mám k jazyku práce. Španělština kolegy Zourka je vesměs velmi korektní, chyb, překlepů (políticos e económicos, s. 4 a 431; En esa época, 430; semicurtudos, 453), formulačních neobratností apod. je vzhledem k rozsahu práce minimální množství. Doporučoval bych sjednotit používání toponym Argentina a Uruguay se členem a bez členu (Argentina x la Argentina). Pokud rozvíjím toponymum bez členu nějakým přívlastkem, měl by se člen objevit, např. na s. 51 [la] Checoslovaquia de la posguerra tenía. Občas se vyskytují problémy s rodem a členem: de la área (s. 4) [správně: del área]; la África Subsahariana (13) [el África]. Jindy potíže se shodou jako takovou: productos soviéticos [...] o checoslovaças [-cos] (245). Někdy zazlobí zvrtná slovesa: Checoslovaquia se estaba en la esfera soviética (15) [estaba]; no se volvió más a su tierra natal (51) [no volvió]; el gobierno de Frei [...] se renunció a incorporarse (213) [renunció]; su influencia se disminuía (454) [disminuía]. Pokud začínám ve španělštině větou předmětem, je třeba jej ještě jednou zopakovat prostřednictvím zájmena: Las elecciones presidenciales, a fines de febrero de 1946, [las] ganó (52); El motivo hay que buscar [buscarlo] ante todo en (426); Un capítulo específico de la presencia checoslovaca en América Latina [lo] representa la actividad (428). Někde chybí subjuntivo: Es sorprendente que hasta el año 1959 la élite política de Checoslovaquia no conceptualizó (28) [conceptualizara]. Jindy vypadne slovo: constituiría el mejor [muro] de contención frente al comunismo (54); gracias [a] lo cual no había heridos (228). Čas od času se vyskytují problémy se slovní zásobou: «rotura» ze s. 21 bude asi spíše «ruptura»; «En la mitad de junio» (213) určitě lépe jako «a mediados de junio»; termín «telón de hierro» (430) zní, pokud vím, v evropské španělštině «telón de acero», v Latinské Americe se občas objevuje «cortina de hierro»; výraz «a toda cuesta» (468) by měl mít podobu «a toda costa». Slovesa «pretender» a «reprochar» nevyžadují předložku: Este trabajo pretende a interpretar (19), reprochaba a los demás partidos políticos de los acuerdos de Múnich (21).

K bibliografii nemám žádnou výhradu, rozsah jak zpracované pramenné základny, tak využití sekundární literatury je obdivuhodný.

V závěru mohu konstatovat, že text Michala Zourka je, co do obsahu, formy, metodologie i heuristiky, mimořádně kvalitní, originální a přínosný, proto plně doporučuji jeho publikaci.

V Ostravě

doc. Mgr. Jiří Chalupa, Dr.